

ABIKS TAOTLEJALE

Piimalehma kasvatamise otsetoetuse,
ammlehma kasvatamise otsetoetuse ning
lamba ja kitse kasvatamise otsetoetuse taotlemine
2. märtsist – 21. märtsini

2025

SISUKORD

1. TAOTLETAVAD TOETUSED	3
2. PIIMALEHMA, AMMLEHMA NING LAMBA JA KITSE KASVATAMISE OTSETOETUSED	3
2.1. Piimalehma, ammlehma ning lamba ja kitse kasvatamise otsetoetuste taotleja	3
2.2. Tingimuslikkus ja sotsiaalne tingimuslikkus	4
2.1.1. Tingimuslikkus.....	4
2.1.2. Sotsiaalne tingimuslikkus.....	4
2.3. Nõuded piimalehma kasvatamise otsetoetuse saamiseks	5
2.4. Nõuded ammlehma kasvatamise otsetoetuse saamiseks	5
2.5. Nõuded lamba ja kitse kasvatamise otsetoetuse saamiseks	6
3. TAOTLUSE ESITAMINE, VASTUVÕTMINE JA MENETLEMINE	6
3.1. Kliendiks registreerumine	6
3.2. Taotluse esitamine	7
3.3. Taotlusel esitatud andmete muutmine või taotluse menetlemise lõpetamine	8
3.3.1. Taotlusel esitatud andmete muutmine.....	8
3.3.2. Taotluse menetlemise lõpetamine (tagasi võtmine).....	8
3.3.3. Väärmatu jõud ja erandlikud asjaolud.....	8
3.4. Taotluse kontrollimine	9
3.4.1. Administratiivne kontroll.....	10
3.4.2. Kohapealne kontroll.....	10
3.4.3. Tingimuslikkuse kontrollisüsteem.....	11
3.4.4. Sotsiaalse tingimuslikkuse kontrollisüsteem.....	11
3.5. Piimalehma, ammlehma ning ute ja kitse kasvatamise otsetoetuse vähendamise alused ja taotluse rahuldamata jätmise põhjused	11
3.5.1. Toetuse vähendamise alused.....	11
3.5.2. Toetuse vähendamine tingimuslikkuse ja/või sotsiaalse tingimuslikkuse nõuete rikkumise tõttu.....	13
3.5.3. Toetuste vähendamine finantsdistsipliini rakendumise tõttu.....	14
3.5.4. Taotluse rahuldamata jätmise või läbivaatamata jätmise põhjused.....	14
4. TOETUSE TAOTLEMINE PÕLLUMAJANDUSLIKU MAJAPIDAMISE ÜLEVÕTMISEL	15
5. ÜHIKUMÄÄRAD, ÜHIKUMÄÄRADE KEHTESTAMINE, TOETUSE MÄÄRAMINE JA VÄLJAMAKSMINE	15
5.1. Ühikumäära kehtestamine, toetuse määramine või taotluste rahuldamata jätmise	15
5.1.1. PTK toetuse ühikumäära arvestamise näited.....	16
5.1.2. ATK toetuse ühikumäära arvestamise näited.....	16
5.1.3. UTK ühikumäära arvestamise näited.....	18
5.2. Toetuse maksmine	18
5.3. Otsuse vaidlustamine	19
5.4. Toetussummade tagasinõudmine	19
6. ÕIGUSAKTID	19

NB! Käesolev juhend on koostatud abistavaks materjaliks toetuste taotlemisel. Täpsed nõuded on kirjeldatud õigusaktides.

2025. aasta peamised muudatused:

- taotlusperioodi aeg on lühem – 2. märtsist kuni 21. märtsini;
- ute ja kitse kasvatamise otsetoetuse nimi on muutunud lamba ja kitse kasvatamise otsetoetuseks;
- lamba ja kitse kasvatamise otsetoetusel muutus looma vanuse nõue – senine vähemalt 1 aasta nõue on asendunud 10 kuu nõudega;
- piimalehma kasvatamise otsetoetuse toetusõiguslike tõugude hulka on lisatud läti sinine (LVZ).

1. TAOTLETAVAD TOETUSED

2025. aastal saab taotleda piimalehma kasvatamise otsetoetust (edaspidi PTK), ammalehma kasvatamise otsetoetust (edaspidi ATK) ning lamba ja kitse kasvatamise otsetoetust (edaspidi UTK).

2. PIIMALEHMA, AMMLEHMA NING LAMBA JA KITSE KASVATAMISE OTSETOETUSED

2.1. Piimalehma, ammalehma ning lamba ja kitse kasvatamise otsetoetuste taotleja

PTK, ATK ja UTK toetust saab taotleda põllumajandusega tegelev füüsiline või juriidiline isik, seltsing ning muu juriidilise isiku staatusega ühendus (edaspidi *taotleja*), kes tegeleb põllumajandusliku tegevusega põllumajanduslikus majapidamises ja kes vastab kalendriaastal aktiivse põllumajandustootja mõistele. Juhime tähelepanu, et aktiivse tootja nõuded kehtivad kalendriaasta põhiselt ja PTK, ATK ja UTK taotleja peab nendele nõuetele vastama kalendriaasta lõpuni.

Aktiivseks põllumajandustootjaks loetakse füüsilisi või juriidilisi isikuid, kellele eelneval aastal antud otsetoetuste summa ei ületanud 5000 eurot. Kui eelneval aastal antud otsetoetuste summa oli suurem kui 5000 eurot või eelnenud aastal otsetoetusi ei taotletud või ei saadud, siis loetakse füüsiline või juriidiline isik aktiivseks põllumajandustootjaks, kui taotlemise esitamise ajast kuni otsuse tegemiseni on taotleja kasutuses oleva põllumaa suurus põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registris vähemalt 1,00 hektarit või tema nimel on põllumajandusloomade registris 1 loomühikule vastaval hulgal põllumajandusloomi või 1 mesilaspere. Põllumajandusloomade loomühikuteks ümberarvutamiseks kasutatakse maaeluministri 30. septembri 2022. aasta määruse nr 53 „[Põllumajanduses kasutatava eriotstarbelise diislikütuse ostuõiguse andmine](#)“ § 2 lõikes 2 sätestatud koefitsiente. Põllumajandusmaa karjatamiseks ja harimiseks sobilikus seisukorras hoidmise kulu tõendamiseks peab taotleja PRIA-le esitama kulu tõendavad dokumendid. Juhime tähelepanu, et dokumendid tuleb esitada alles pärast seda, kui taotlejale saadetakse sellekohane järelepärimine.

Kõik toetuste taotlejad peavad olema kantud põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse.

2.2. Tingimuslikkus ja sotsiaalne tingimuslikkus

Tingimuslikkus ja sotsiaalne tingimuslikkus kehtivad kõigile PTK, ATK ja UTK toetuse taotlejatele. Tingimuslikkuse ja sotsiaalse tingimuslikkuse süsteemidega tagatakse, et põllumajandustoetusi makstakse täies mahus vaid neile põllumajandustootjatele, kes täidavad erinevatest seadustest tulenevaid töö- ja tööhõivetingimuste nõudeid ja tööandja kohustusi, kohustuslikke majandamisnõudeid ning järgivad maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõudeid.

Toetuse saaja peab nõudeid oma põllumajanduslikus tegevuses ja kogu põllumajandusliku majapidamise maal järgima kogu kalendriaasta jooksul. Nõuete rikkumisel vähendatakse taotleja kõikide tingimuslikkuse ja sotsiaalse tingimuslikkuse süsteemiga seotud toetusi.

2.1.1. Tingimuslikkus

Tingimuslikkuse süsteemi alused on kehtestatud [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) 2021/2115](#) artiklites 12-13 ja lisas III, [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) 2021/2116](#) artiklites 83-86, [komisjoni delegeeritud määruse 2022/1172](#) artiklites 6 – 11, [komisjoni delegeeritud määruse 2022/126](#) artiklis 48 ning [Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse](#) §-des 42-43 ja 110, maaeluministri 21.12.2022. aasta määruses nr 68 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded, kohustuslikud majandamisnõuded ning töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõuded ja tööandja kohustused](#)”.

Tingimuslikkuse süsteem koosneb kahest osast:

- maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuetest, ja;
- kohustuslikest majandamisnõuetest.

2.1.2. Sotsiaalne tingimuslikkus

Sotsiaalse tingimuslikkuse alused on kehtestatud [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) 2021/2115](#) artiklis 14 ja lisas IV, [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) 2021/2116](#) artiklites 87-89 ning maaeluministri 21.12.2022. aasta määruses nr 68 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded, kohustuslikud majandamisnõuded ning töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõuded ja tööandja kohustused](#)”.

Sotsiaalse tingimuslikkuse süsteemi nõuded põhinevad kolmel direktiivil:

- [direktiiv \(EL\) 2019/1152](#) – läbipaistvad ja prognoositavad töötingimused;
- [direktiiv 89/391/EMÜ](#) – meetmed, millega soodustatakse töötajate tervise ja ohutuse parandamist;
- [direktiiv 2009/104/EÜ](#) – töötajate töövahendite kasutamisele esitatavad ohutuse ja tervishoiu miinimumnõuded.

Sotsiaalse tingimuslikkuse nõuete puhul ei ole tegemist uute või täiendavate töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõuete ning tööandja kohustuste kehtestamisega ega uue kontrollisüsteemi loomisega, vaid sellega seotakse põllumajandustoetused Eestis juba kehtivate asjakohaste õigusaktidega (näiteks töölepingu seadus, töötervishoiu ja tööohutuse seadus). Kõiki töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõudeid ning tööandja kohustusi, mis on ka sotsiaalse tingimuslikkuse nõuded, on Tööinspektsioon kontrollinud tavapärase kontrolli käigus ka seni.

NB! Põhjalikum info tingimuslikkuse ja sotsiaalse tingimuslikkuse süsteemi kohta on avaldatud [PRIA kodulehel](#).

2.3. Nõuded piimalehma kasvatamise otsetoetuse saamiseks

PTK toetust võib taotleda füüsiline või juriidiline isik või juriidilise isiku staatusega isikute ühendus, kes täidab punktides 2.1. ja 2.2. toodud nõudeid. Toetust antakse loomapidajale, kes põllumajandusloomade registri andmetel peab taotluse esitamise kalendriaasta 2. märtsist kuni 1. septembrini igal päeval vähemalt ühte piimalehma.

Toetust antakse aritmeetilise keskmise alusel. Kui kas või ühel päeval 2. märtsist kuni 1. septembrini ei pea taotleja põllumajandusloomade registri andmetel ühtegi piimalehma, ei ole taotlejal õigust PTK toetust saada. Piimalehm, kelle kohta toetust antakse, peab olema nõuetekohaselt identifitseeritud ja nõuetekohaselt põllumajandusloomade registris registreeritud ning ta peab olema vähemalt alates 2. märtsist piimalehm. St piimalehm, kes oli 2. märtsi seisuga mullikas ja sai piimalehmaks 4. märtsil, ei ole selle toetuse mõistes toetusõiguslik.

Piimalehmaks loetakse piimatõugu lehma, kui tal on asjaomase tõu tunnused. Piimatõud on järgmised: eesti holstein (EHF), eesti punane (EPK), eesti maatõug (EK), šviitsi (AP), äärširi (FA), džörsi (JER), läti sinine (LVZ). Nimetatud tõugudesse kuuluvaks loetakse asjaomaste tõutunnustega loomad. Piimatõuks ei loeta piimalehma, kes on saadud ristamisel lihatõugu lehmaga ja kes kuulub lihatootmiseks peetavate loomadega samasse karja.

2.4. Nõuded ammlehma kasvatamise otsetoetuse saamiseks

ATK toetust võib taotleda füüsiline või juriidiline isik või juriidilise isiku staatusega isikute ühendus, kes täidab punktides 2.1. ja 2.2. toodud nõudeid. Toetust antakse loomapidajale, kes põllumajandusloomade registri andmetel peab taotluse esitamise kalendriaasta 2. märtsist kuni 1. septembrini igal päeval vähemalt viite ammlehma ja/või lehmmullikat, kes on vähemalt 8 kuu vanused. Seejuures võib taotleja kasvatada näiteks kolme ammlehma ja kahte vähemalt 8 kuu vanust lehmmullikat või viite ammlehma ja mitte ühtegi lehmmullikat või vastupidi jne. Oluline on, et loomi on kokku vähemalt viis. Sel juhul on toetuse taotlemiseks vajalik minimaalse loomade arvu nõue täidetud.

Toetust antakse aritmeetilise keskmise alusel. Kui kas või ühel päeval 2. märtsist kuni 1. septembrini ei pea taotleja põllumajandusloomade registri andmetel vähemalt viite ammlehma ja/või vähemalt 8 kuu vanust lehmmullikat, ei ole taotlejal õigust ATK toetust saada. Maksimaalselt saab toetust 200 ammlehma või vähemalt 8 kuu vanust lehmmullikat. Eesti Põllumajandusloomade Jõudluskontrolli (EPJ) all olevatele vähemalt 75% lihatõu veresusega ammlehmadele või lehmmullikatele ei kehti 200 looma piirmäär. Ammlehm või vähemalt 8 kuu vanune lehmmullikas, kelle kohta toetust taotletakse, peab olema nõuetekohaselt identifitseeritud ja nõuetekohaselt põllumajandusloomade registris registreeritud ning ta peab olema vähemalt alates 2. märtsist ammlehm või vähemalt 8 kuu vanune lehmmullikas.

Ammlehma kasvatamise otsetoetuse andmisel võetakse arvesse ammlehm või lehmmullikas, kes on herefordi (Hf), limusiini (Li), aberdiin-anguse (Ab), šarolee (Ch), šoti mägiveise (Hc), piemonti (Pi), akviteeni heleda (Ba), simmentali (Si), belgia sinise (Bb), dexteri (De), gallovei (Ga), aubraki (Au), valge šorthorni (Ws), salersi (Sa), tirooli halli (Gr) või vagiu (Wa) tõu tunnustega või kes on saadud lihatõugu veisega ristamisel. Lehmmullikaks loetakse vähemalt 8 kuu vanust poegimata emast veist.

Vähemalt 75% lihatõu veresusega on loom juhul, kui ta on 75% lihatõu veresusega ühe lihatõu osas, mitte mitme lihatõu osas kokku, näiteks 75% gallovei veresusega või 75% herefordi veresusega jne. Arvesse ei lähe loomad, kes on näiteks 25% aberdiin-anguse, 25% gallovei ja 25%

herefordi veresusega. Arvesse läheb ainult ühe lihatõu veresus, mis on vähemalt 75%.

2.5. Nõuded lamba ja kitse kasvatamise otsetoetuse saamiseks

UTK toetust võib taotleda füüsiline või juriidiline isik või juriidilise isiku staatusega isikute ühendus, kes täidab punktides 2.1. ja 2.2. toodud nõudeid. Toetust antakse loomapidajale, kes põllumajandusloomade registri andmetel peab taotluse esitamise kalendriaasta 2. märtsist kuni 1. septembrini igal päeval vähemalt kümnet emast lammast ja/või emast kitse, kes on taotluse esitamise kalendriaasta 2. märtsi seisuga vähemalt kümne kuu vanused. Nõuetekohaste emaste lammaste ja emaste kitsede arv kokku ei tohi väheneda alla kümne kuni 1. septembrini, seejuures võib taotleja kasvatada näiteks viite emast lammast ja viite emast kitse või kümnet emast lammast ja mitte ühtegi emast kitse või vastupidi jne. Oluline on, et toetusõiguslikke loomi on kokku vähemalt kümme. Sel juhul on toetuse taotlemiseks vajalik minimaalse loomade arvu nõue täidetud.

Toetust antakse aritmeetilise keskmise alusel. Kui kas või ühel päeval 2. märtsist kuni 1. septembrini ei pea taotleja põllumajandusloomade registri andmetel vähemalt kümnet emast lammast ja/või emast kitse, ei ole tal õigust UTK toetust saada. Lamba ja kitse kasvatamise otsetoetust antakse kuni 450 emase lamba või emase kitse kohta. Emane lammast ja/või emane kits, kelle kohta toetust taotletakse, peab olema 2. märtsi seisuga nõuetekohaselt identifitseeritud ja nõuetekohaselt põllumajandusloomade registris registreeritud.

3. TAOTLUSE ESITAMINE, VASTUVÕTMINE JA MENETLEMINE

Loomakasvatuse toetuste taotlusi saab esitada vaid elektrooniliselt e-PRIA portaali kaudu <https://epria.pria.ee/>. e-PRIAsse sisenemiseks on vaja ID-kaarti või Mobiil-IDd. Siseneda saab ka TARA (turvaline autentimine asutuste e-teenustesse) teenuse kaudu, kus lisavõimalusena saab sisse logida kasutades Smart-IDd.

Esmakordsel e-PRIAsse sisenemisel avaneb vaade, kus tuleb nõustuda kasutustingimustega. Seejärel tuleb valida esindatav ja edasi suunatakse kasutaja kontrollima kliendi andmeid. Kui te ei ole veel PRIA klient või kliendiandmeid on vaja muuta, siis saab seda teha, valides menüürealalt „Kliendi andmed“.

Volituste andmine kõigi e-PRIA teenuste kasutamiseks toimub teenuses „Esindusõigused ja volitused“. Teenuse leiab e-PRIA peamenüüst.

Kui taotlejal ei ole võimalik e-PRIAs digitaalselt volitusi anda, siis saab esindajat määrata ka PRIA poolt välja töötatud soovituslikul vormil „Volikirja asjaajamiseks Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ametiga“. Kui soovitakse anda piirangutega volitus, siis tuleb täita lisaks ka „Volikirja vormi lisa 1. Osaliste ehk piirangutega volituste andmine“. Volikirja vormid ja lisainfo leiate kodulehelt “Registrate” menüü all asuvalt lehelt “Esindusõigused ja volitused”.

Erinevad juhendid, kuidas e-PRIAsse siseneda ja teenuseid kasutada, on leitavad portaalis iga vastava teenuse juures ning PRIA kodulehel infokeskuse lehelt “[e-PRIA kasutamise juhendid](#)”.

3.1. Kliendiks registreerumine

Kõik toetuste taotlejad peavad olema kantud põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse ehk nad peavad olema registreeritud taotlejaks. Kui andmeid ei ole veel põllumajandustoetuste ja

põllumassiivide registrisse kantud või kliendiandmeid on vaja muuta, saab vastavad toimingud teha [e-PRIA](#) teenuses "Kliendi andmed". Taotleja andmete registrisse kandmiseks tuleb valida „Lisan andmed põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse“. Vormi andmete kandmiseks põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse leiab ka PRIA kodulehel Registrate menüü all asuvalt lehelt „[Alustavale kliendile](#)“ ja kliendiandmete muutmise vormi leiata Registrate menüü all asuvalt lehelt „[Kliendi andmete muutmine](#)“.

Kui registrisse kantud andmed on muutunud, peab taotleja registrikande muutmise avalduse esitama 15 tööpäeva jooksul alates andmete muutumisest.

Kindlasti palume taotlejatel üle kontrollida oma e-posti aadress PRIA kliendiregistris. Andmeid saab kontrollida e-PRIA teenuses "Kliendi andmed". Füüsilised isikud saavad e-posti aadressi muudatusest teada anda samas teenuses, juriidilised isikud peavad muudatuse tegema [äriregistris](#), kust registre vahelise andmevahetuse teel jõuavad äriregistris tehtud muudatused ka PRIA kliendiregistrisse. Ajakohastatud andmed võimaldavad PRIAl taotluste osas täiendavate küsimuste tekkimise korral taotlejatega operatiivselt ühendust võtta ja tagada toetuste kiire ning korrektne menetlemine.

3.2. Taotluse esitamine

Toetuse saamiseks peab taotleja taotlusperioodil 2. märtsist 21. märtsini 2025. aastal [e-PRIA](#) kaudu elektrooniliselt esitama loomakasvatuse toetuste taotluse.

Loomakasvatuse toetuste taotluse leiata e-PRIA avalehelt teenuses „Taotlemine“ nupu „Esita toetustaotlus“ alt. Avanevast rippmenüüst tuleb valida „Loomatoetused“.

PTK, ATK ja UTK toetuse taotleja, kes küll ei soovi taotleda pindalatoetusi, peab mais algaval pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlemise perioodil siiski lisaks loomakasvatuse toetuste taotlusele e-PRIA kaudu elektrooniliselt esitama pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse, täites tingimuslikkuse küsimustiku, ökoalade loetelu ning põldude ja pärandniitude loetelu, kus tuleb märkida ka andmed põllumajandusmaa ja pärandniitude kohta, mida ta kasutab. Teisele isikule välja renditud maad taotlusele ei märgita.

Taotluse eduka esitamise korral kuvatakse ekraanile teade esitamise kohta ja taotluse registreerimise number. Kui taotlus on registreeritud, siis on see dokument PRIAs arvele võetud ja andmed PRIAle edastatud.

Kliendi poolt esitamata jäänud ja esitatud dokumente ning PRIA poolt saadetud dokumente näeb klient e-PRIA avalehe menüüst „Dokumendid“.

Lisaks loomakasvatuse toetuste taotlusele saab e-PRIAS esitada ka toetuste taotlemiseks vajalikke muid andmeid/dokumente. Seda saab teha valides „Dokumendid“ ja avades juba esitatud taotluse. Peale taotluse avamist saab valida järgmiste tegevuste vahel: „Lisa dokument“, „Esita muudatustaotlus“ või „Esita tagasivõtmise taotlus“.

Taotlusi saab esitada ka PRIA maakondlikes esindustes olevate kliendarvutite kaudu. Palume kindlasti aeg kohtumiseks ette registreerida.

Kliendarvuti kasutamiseks ja taotluse esitamiseks PRIA maakondlikus esinduses tuleb eelnevalt broneerida aeg [PRIA kodulehe kaudu](#) või helistades pindala- ja loomatoetuste infotelefonil 737 7679. Taotluse esitamiseks läheb vaja kas ID-kaarti, Mobiil-ID-d või Smart-ID-d. Veenduge, et teil on olemas teenuse kehtivad PIN-koodid.

PRIA maakondlike esinduste töötajate ülesandeks on info edastamine, juhendmaterjalide jagamine ning e-PRIA teenuste ja kliendarvuti kasutajate abistamine. PRIA teenistujad ei tohi taotlejatele taotlustele kantavate andmete osas sisulist nõuannet jagada, küll aga võib PRIA teenistuja käest küsida teavet üldise informatsiooni, õigusaktide, e-PRIA kasutamise jms kohta.

Vajadusel saab taotlemise ja e-PRIA kasutamise kohta nõu küsida PRIA pindala- ja loomatoetuste infotelefonil 737 7679.

NB! Taotleja vastutab taotlusel esitatud andmete õigsuse eest!

3.3. Taotlusel esitatud andmete muutmine või taotluse menetlemise lõpetamine

Taotleja saab juba esitatud loomakasvatuse toetuste taotluse andmeid muuta ja taotluse ka tagasi võtta. Seda saab teha valides menüürealalt „Dokumendid“ ja avades juba esitatud taotluse. Avatud taotlusel saate valida järgmiste tegevuste hulgast: „Lisa dokument“, „Esita muudatustaotlus“ või „Esita tagasivõtmise taotlus“.

3.3.1. Taotlusel esitatud andmete muutmine

- Esitatud taotlusele on võimalik lisada toetuste taotlemise märkeid kuni 21. märtsini 2025. aastal.
- Taotluse saab osaliselt või tervenisti tagasi võtta kuni kohapealse kontrolli toimumiseni või kohapealsest kontrollist teatamiseni või PRIA leitud vigadest teadaandmiseni või 1. novembrini 2025. aastal. Taotluses esinevate puuduste tähtaegselt kõrvaldamata jätmisel jätab PRIA taotluse või muudatuse läbi vaatamata. Toetusnõuetega seonduvate muudatuste tähtaegselt tegemata jätmisel rakendab PRIA õigusaktides sätestatud vähendamisi ja väljaarvamisi.
- Taotleja peab pärast taotluse esitamist tekkinud olulistest muudatustest ja nõuete täitmist takistavatest asjaoludest PRIAt mõistliku aja jooksul, soovitatavalt 15 tööpäeva jooksul, kirjalikult teavitama, saates kirja e-posti aadressil info@pria.ee. Nii on võimalik hoiduda järgnevatest arusaamatustest, toetussumma vähendamisest, täiendavatest halduskaristustest või toetussummast ilmajäämisest.

3.3.2. Taotluse menetlemise lõpetamine (tagasi võtmine)

Taotluse menetlemist on võimalik lõpetada e-PRIA kaudu kuni kohapealse kontrolli toimumiseni või kohapealsest kontrollist teatamiseni või PRIA leitud vigadest teadaandmiseni või 1. novembrini. Taotluse tagasivõtmisel on taotleja samas seisus, nagu enne taotluse esitamist – ta saab esitada uue taotluse taotluste vastuvõtmise perioodi jooksul kuni 21. märtsini, kuid mitte hiljem.

3.3.3. Vääramatud jõud ja erandlikud asjaolud

Vääramatud jõud on asjaolu, mida taotleja ei saanud mõjutada ja mõistlikkuse põhimõttest lähtuvalt ei saanud temalt oodata, et ta selle asjaoluga arvestaks, seda väldiks või takistava asjaolu või selle tagajärje ületaks. Vääramatud jõud ja erandlike asjaolude hindamisel võetakse arvesse üksikjuhtudel ilmnunud asjaolusid.

Vääramatud jõuna käsitletakse näiteks järgmisi juhtusid:

- taotleja surm;

- taotleja pikaajaline töövõimetus;
- põllumajandusliku majapidamise või selle suure osa sundvõõrandamine, kui taotluse esitamise päeval ei olnud sellist sundvõõrandamist võimalik ette näha;
- raske loodusõnnetus või rasked ilmastikutingimused, mis kahjustavad tõsiselt põllumajanduslikku majapidamist;
- loomakasvatushoone hävimine õnnetuse tagajärjel;
- kogu või osa põllumajandustootja karja kahjustav loomataud;
- taotleja ettevõtte ümberkruntimine, kui see pole algatatud omanike huvidest lähtuvalt;
- loom on taotleja tahte vastaselt karjast välja viidud ja taotlejal on selle tõendamiseks Politsei- ja Piirivalveametile esitatud avalduse ära kiri;
- loom on haiguse või õnnetuse tõttu surnud või veterinaarsetel näidustustel hukatud ning taotlejal on selle tõendamiseks veterinaararsti kirjalik kinnitus.

Vääramatu jõud peab olema tekkinud kummagi poole süüta. Näiteks, kui taotlejal on maa kasutamiseks või loomade pidamiseks sõlmitud rendileping ja rendileandja seda rikub, ei ole tegemist vääramatu jõuga. Lepingu rikkumisel saab taotleja oma õiguste kaitseks pöörduda maakohтусse tsiviilkohtumenetluse seadustiku korras.

Tavapärasest hoolsuskohustusest lähtuvalt tuleb taotlejal vääramatust jõust ja erandlikest asjaoludest tingitud toetuse kasutamisega seotud kohustuse täitmisel ilmnenu takistusest PRIAt mõistlikul ajal kirjalikult teavitada e-posti aadressil info@pria.ee. Teavitus tuleb saata soovitatavalt 15 tööpäeva jooksul alates vääramatu jõu või erandliku asjaolu ilmnemisest. Pärast teavituse saamist kontrollib PRIA teavituses toodud asjaolude olemust (nt ei ole vääramatu jõud looma realiseerimine majandustegevusest tulenevalt) ja arvestab sellega toetuse nõuete hindamisel. Taotleja peab arvestama, et erandlikest asjaoludest teavitamine võib leevendada tähtajaks nõude täitmata jätmise sanktsiooni, kuid ei pruugi vabastada teda nõude täitmisest ja nõue tuleb täita esimesel võimalusel. Eelnevast tulenevalt võetakse teavitus menetlusse, mille tulemusena selgub sõltuvalt asjaoludest ka selle mõju toetusele.

Kui vääramatu jõu või erandlike asjaolude tõttu läheb loom taotleja karjast välja, siis arvestatakse seda siiski karja keskmise suuruse arvutamisel. Näiteks kui taotlejal on 2. märtsist kuni 1. septembrini 450 emast lammast ja 2. aprillil läheb vääramatu jõu tõttu karjast viis emast lammast välja, siis ka need viis emast lammast arvestatakse 450 emase lamba piirmäära hulka. Kui antud näite puhul võtab taotleja ajavahemikul 2. aprillist kuni 1. septembrini kasvõi ühe emase lamba juurde, siis ületab emaste lammaste arv lubatud 450 piirmäära. Kui karja suurus ületab kehtestatud maksimaalset loomade arvu, vähendatakse toetust lubatud maksimaalse piirmäärani. Kui piimalehmade arv on üle piirmäära ehk üle 270, arvestatakse ühikumäära koefitsiendiga. See tähendab, et kui taotlejal on perioodil 2. märts kuni 1. september koos vääramatu jõu või erandlike asjaolude tõttu välja läinud loomadega kokku keskmiselt üle 270 piimalehma, siis arvestatakse ühikumäära kõigi piimalehmade kohta koefitsiendiga 0,5.

3.4. Taotluse kontrollimine

Taotluse kontrollimine jaguneb administratiivseks ja kohapealseks kontrolliks. Mõlema puhul kontrollitakse, kas taotleja ja taotluselused loomad vastavad toetusõiguslikkuse ning tingimuslikkuse süsteemi nõuetele. Lisaks kontrollitakse nõuetele sätestatud dokumente. PRIA viib administratiivset kontrolli läbi eelkõige elektrooniliselt, sh ristkontroll, mille käigus kontrollitakse peamiselt toetusõiguslikkuse tingimuste täitmist. Administratiivset kontrolli tehakse kõikide esitatud taotluste üle.

3.4.1. Administratiivne kontroll

Administratiivselt kontrollitakse:

- PTK, ATK ja UTK toetuste taotlemisel, kas taotleja on aktiivne põllumajandustootja;
- kas PTK toetuse taotleja nimel on igal päeval 2. märtsist 1. septembrini 2025. aasta seisuga põllumajandusloomade registris registreeritud vähemalt 1 piimalehm;
- kas ATK toetuse taotleja nimel on igal päeval 2. märtsist 1. septembrini 2025. aasta seisuga põllumajandusloomade registris registreeritud kokku vähemalt 5 ammalehma või vähemalt 8 kuu vanust lihatõugu lehmullikat;
- kas UTK toetuse taotleja nimel on igal päeval 2. märtsist 1. septembrini 2025. aasta seisuga põllumajandusloomade registris registreeritud kokku vähemalt 10 emast lammast või emast kitse;
- kas ATK toetuse taotleja ammalehmad on jõudluskontrollis ja vähemalt ühe lihatõu 75% veresusega;
- kas taotleja on tekitanud toetuse saamise tingimusi kunstlikult.

Kui administratiivse kontrolli käigus avastatakse märke võimalikust nõuete rikkumisest, viiakse läbi järelkontroll mistahes teise asjakohase menetluse abil. Vajaduse korral teostatakse kohapealne kontroll või saadetakse taotlejale järelepärimine.

3.4.2. Kohapealne kontroll

Kohapealsed kontrollid algavad pärast taotluste vastuvõttu ning kestavad PTK, ATK ja UTK toetuste puhul septembri keskpaigani.

3.4.2.1. Loomatoetuste kohapealne kontroll

PTK, ATK ja UTK toetuse puhul kontrollitakse:

- loomade märgistust;
- kas loomade üle peetakse arvestust. Loomade andmete ja liikumise jälgimiseks peab olema kirjalikult fikseeritud looma registrinumbrid, sünniaeg, sugu, tõug, hukkamise või hädatapmise kuupäev, karja ja karjast välja liikumise kuupäevad, ostja ja müüja nimed ja aadressid ning tegevuskohad, kust loom saabus või kuhu viidi, registreerimisnumbrid.

Samuti kontrollitakse, kas kanded loomade kohta peetavas arvestuses on täielikud ja tõesed ning vastavuses põllumajandusloomade registrile esitatud andmetega.

Juhul, kui loom on haiguse või õnnetuse tõttu surnud või veterinaarsel näidustusel hukatud, peab loomatoetuste taotlejal olema kohapeal esitamiseks veterinaararsti kirjalik kinnitus või looma utiliseerimisel käitleja juurde saatmise saateleht, arve või kaubadokument. Kui loom on kaduma läinud, peab taotlejal olema koopia Politsei- ja Piirivalveametile esitatud looma kadumise avaldusest. Kõigil neil juhtudel tuleb 7 kalendripäeva jooksul teavitada PRIA põllumajandusloomade registrit.

Kui kohapealsest kontrollist on taotlejale ette teatatud, tuleb vastavalt kontrollitavale toetusele veised või/ja lambad/kitsed hoida või ajada kokku selliselt, et loomade tervist kahjustamata oleks võimalik kontrollida kõrvamärkide olemasolu ja loomade identifitseerimisnumbrit. Näiteks, kui taotleja majapidamises on veised ning lambad, kuid kontrollitakse PTK toetust, siis tuleb taotlejal kõik veised vajaduse korral kokku ajada, sh noorloomad, lihavedel ja pullid. Kui mitme loomapidaja loomad on koos ühes karjas, siis tuleb kontrolli ajaks eraldada kontrollivalimis oleva taotleja loomad. Lisaks tuleb taotlejal koondada kõik sama liiki loomad, et kontrollida loomade (arvu, soo jne) vastavust põllumajandusloomade registri andmetele. Juhul, kui taotleja ei täida

käesolevas lõigus toodud nõudeid, võidakse lugeda, et ta ei võimalda kohapealset kontrolli läbi viia ning taotlus jäetakse rahuldamata.

Kohapealses kontrollis täidetakse kontrollaruanne elektrooniliselt või paberil, kuhu ka taotlejal või tema esindajal on võimalik lisada allkiri ja omapoolsed märkused. Kontrollaruande allkirjastamisega tõendab taotleja või tema esindaja, et on teadlik majapidamises läbiviidud kohapealsest kontrollist ning talle on võimaldatud esitada ja lisada kontrollaruandele märkusi (allkiri ei tähenda nõustumist kontrolli tulemustega).

Kui kohapealses kontrollis tuvastatakse nõuete täitmise eiramisi, siis tehakse kontrollaruande koopia taotlejale e-PRIAs nähtavaks ning vastavasisuline teavitust saadetakse taotleja e-posti aadressile.

Kui taotlejal on pretensioone kohapealse kontrolli läbiviimise või kohapealse kontrolli tulemuste kohta, siis saab need esitada kirjalikult 15 kalendripäeva jooksul alates kontrolli toimumisest ja/või kontrollaruande koopia kättesaamisest aadressil PRIA, toetuste rakendamise osakond, toetuste rakendamise büroo, Tähe 4, 51010 Tartu või e-posti aadressil info@pria.ee.

3.4.3. Tingimuslikkuse kontrollisüsteem

Tingimuslikkuse nõuete täitmist kontrollivad kohapeal PRIA, Põllumajandus- ja Toiduamet (PTA) ning Keskkonnaamet (KeA), igäüks oma pädevuse piires. PRIA teeb tingimuslikkuse raames kõigi taotlejate puhul lisaks administratiivset kontrolli püsirohumaat säilitamise nõude täitmise osas ning lihtsustatud külvikorra nõude täitmise osas.

3.4.4. Sotsiaalse tingimuslikkuse kontrollisüsteem

Sotsiaalse tingimuslikkuse nõuete täitmist kontrollib kohapeal Tööinspeksioon (TI).

3.5. Piimalehma, ammalehma ning ute ja kitse kasvatamise otsetoetuse vähendamise alused ja taotluse rahuldamata jätmise põhjused

3.5.1. Toetuse vähendamise alused

Toetuse vähenduse arvutamisel kasutatakse keskmist loomade arvu.

Kui PTK ja UTK vähenduse arvutamisel võetakse arvesse kõik vastavad loomad, siis ATK toetuse osas arvestatakse jõudluskontrollis olevaid vähemalt 75% veresusega loomi eraldi nendest loomadest, kes ei ole jõudluskontrollis või on jõudluskontrollis, aga ei ole vähemalt 75% veresusega. Seetõttu hinnatakse ATK puhul toetuse vähendust kahes grupis eraldi.

Kui taotleja karjas tuvastatakse loomi, kelle osas on avastatud eeskirjade eiramisi, arvestatakse toetus taotlejale järgmiselt:

Mittenõuetekohaste loomade keskmine arv	Toetuse määra vähendamine
Mittenõuetekohaseid loomi ei tuvastatud.	Toetus määratakse loomade arvu aritmeetilise keskmise alusel. Kui karja suurus ületab meetme osas kehtestatud maksimaalset loomade arvu, vähendatakse toetust lubatud maksimaalse piirmäärani.

Mittenõuetekohaste loomade keskmine arv on kuni kolm looma.	Toetus määratakse nõuetekohaste loomade keskmise arvu järgi.
Mittenõuetekohaste loomade keskmine arv on suurem kui kolm looma ja loomade erinevus* on kuni 50% kindlaksmääratud loomade keskmisest arvust. Rikkumine on tuvastatud esmakordselt.	Kohaldatakse kaitsemeetet ehk halduskaristust: kindlaksmääratud toetussummat vähendatakse summa võrra, mis on pool tuvastatud erinevusele vastavast toetussummast. Näide: kui kindlaks tehti 25 looma ja rikkumisega loomi on 5, siis kaitsemeetmeks on vähendamine poole võrra ehk 2,5 loomale vastava summa ulatuses.
Mittenõuetekohaste loomade keskmine arv on suurem kui kolm looma ja loomade erinevus* on kuni 50% kindlaksmääratud loomade keskmisest arvust. Rikkumine ei ole esmakordne.	Kohaldatakse kaitsemeetet ehk halduskaristust: kindlaksmääratud toetussummat vähendatakse summa võrra, mis vastab tuvastatud erinevusele. Näide: kui kindlaks tehti 25 looma ja rikkumisega loomi on 5 ning rikkumine ei ole esmakordne, siis kaitsemeetmeks on vähendamine summa võrra, mis on vastav 5 loomale.
Mittenõuetekohaste loomade keskmine arv on suurem kui kolm looma ja loomade erinevus* on suurem kui 50% kindlaksmääratud loomade keskmisest arvust.	Toetust ei maksta.

*Loomade erinevuse protsent leitakse järgmiselt: keskmine kindlaksmääratud loomade arv/keskmine kindlaksmääratud loomade arv (perioodi keskmine)*100.

PTK, ATK ja UTK toetuste puhul võetakse arvesse loomad, kes on kantud põllumajandusloomade registrisse ja on hiljemalt 2. märtsi seisuga piimalehmad/ammlehmad või vähemalt 8 kuu vanused lehmullikad või vähemalt 10 kuu vanused emased lambad või emased kitsed. Seetõttu loetakse eeskirjade eiramisega potentsiaalselt toetusõiguslikuks ka need loomad, kelle osas leitakse hiljem rikkumine (nt on puudu kõrvamärgid). Samuti loetakse eeskirjade eiramisega potentsiaalselt toetusõiguslikuks ka sellised loomad, kelle osas on rikitud loomade registreerimise ja identifitseerimise nõudeid, sh loomade liikumise nõutust hilisem teavitamine. Näiteks kui pole täidetud loomapidaja kohustust teatada põllumajandusloomade registrile 7 kalendripäeva jooksul põllumajandusloomadega seotud sündmustest.

Palume pöörata tähelepanu järgmistele asjaoludele:

- märgistamata loomade ostmine toob kindlasti kaasa rikkumise, kuna loom märgistatakse ettenähtust hiljem. Märgistamata looma ei või karjast välja viia ja igal juhul tuleb enne looma ostmist eelmisel loomapidajal lasta loom märgistada;
- looma hukkamise või kadumise korral palub PRIA märkida teatisele selle kuupäeva, millal kadumine või hukkamine tegelikult avastati, mitte oletada, millal see juhtuda võis;
- looma tapamajja viimisest ja looma esmakordsest poegimisest, kui järglast ei olnud võimalik märgistada, tuleb põllumajandusloomade registrit teavitada 7 kalendripäeva jooksul pärast sündmuse toimumist.

3.5.2. Toetuse vähendamine tingimuslikkuse ja/või sotsiaalse tingimuslikkuse nõuete rikkumise tõttu

Tingimuslikkuse ja/või sotsiaalse tingimuslikkuse mistahes nõude rikkumise korral vähendatakse kõiki taotletud toetusi, millele tingimuslikkuse ja/või sotsiaalse tingimuslikkuse kontrollisüsteem kehtib. Nõuded kehtivad kalendriaasta järgi – kui mõne nõude rikkumine tuvastatakse 2025. aastal, siis vähendatakse ka 2025. aastal taotletud pindala- ja/või loomatoetusi.

Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuete, kohustuslike majandamisnõuete ning töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõuete ja tööandja kohustuste järgimise puhul hinnatakse leitud rikkumiste korral, kas tegemist on hooletusest või tahtlikkusest tingitud rikkumisega, rikkumise raskust, püsivust ning ulatust ning kas on kergendavaid asjaolusid. Hindamine toimub vastavalt hindamismaatriksitele, mille alusel moodustub toetussumma vähendamise protsent. Hindamismaatriksid avaldatakse [PRIA kodulehel](#).

Tingimuslikkuses on kasutusel mõiste „tähtsusetu tagajärjega mittetahtlik rikkumine“, mida kontrolliasutused võivad teatud juhtudel rakendada kohapealse kontrolli käigus tuvastatud tingimuslikkuse väiksemate rikkumiste korral. Sellisteks väiksemateks rikkumisteks on rikkumised, mida on võimalik lihtsate vahenditega kõrvaldada.

Tähtsusetu tagajärjega mittetahtliku rikkumise võib kohapealset kontrolli läbi viinud inspektor lugeda ebaoluliseks juhul, kui tegemist on kohe eemaldatava puudusega ja mille hindamisel punktisumma ei ületaks 3 punkti.

Ka sotsiaalse tingimuslikkuse puhul ei too iga rikkumine kohe kaasa toetuste vähendamist. Kui tööinspeksioon (TI) on tuvastanud rikkumise nõudel, mis kuulub sotsiaalse tingimuslikkuse süsteemi, siis antakse taotlejale viis päeva aega rikkumise kõrvaldamiseks. Juhul, kui taotleja puudused vabatahtlikult viie tööpäeva jooksul kõrvaldab, ei loeta rikkumist sotsiaalse tingimuslikkuse nõuete rikkumiseks. Juhul, kui taotlejale tehakse ettekirjutus, siis teavitatakse sellest ka PRIAt ning sellele järgneb toetuse vähendamine.

Kui tingimuslikkuse või sotsiaalse tingimuslikkuse rikkumine tuleneb põllumajandustootja mittetahtlikkusest, on üldreeglina vähendamise ulatuseks 3% kogusummast. PRIA võib pädeva kontrolliasutuse poolt kontrolliaruandes esitatud hinnangu alusel siiski otsustada, kas seda protsenti vähendada 1%-ni. Iga mittetahtliku rikkumise % leitakse eraldi. Mittetahtlikud rikkumised liidetakse ja kui rikkumistel ei olnud tõsiseid tagajärgi või rikkumised ei olnud seotud rahva- ja loomatervise, on maksimaalne vähendamine esimesel rikkumise aastal kuni 5% toetussummast. Samas, kui vähemalt üks rikkumine oli tõsiste tagajärgedega või rikkumine oli seotud rahva- ja loomatervise, on maksimaalne vähendamine esimesel rikkumise aastal kuni 10%.

Kui rikkumine on püsiv või on taotleja kolme järjestikuse kalendriaasta jooksul rikkunud sama nõuet või standardit eelnevalt üks kord mittetahtlikult, siis vähendatakse toetussummat üldreeglina 10%. PRIA teavitab taotlejat, et sama nõude rikkumise veelkordsel kindlakstegemisel käsitletakse seda tahtliku nõude rikkumisena.

Kui mittevastavus on olnud taotleja poolt tahtlik või on nõuet rikutud mitmendat korda, on vähendamise ulatuseks üldreeglina 15%. Lähtuvalt eksimuse suurusest on võimalik seda protsenti vajaduse korral suurendada kuni 100%-ni toetuse kogusummast.

PRIA arvutab [komisjoni delegeeritud määruse \(EL\) 2022/1172 III peatüki](#) kohaselt

tingimuslikkuse nõuete rikkumisel toetuste vähendused nende maksete põhjal, mis on tehtud või tehakse sellel aastal, mil niisugune rikkumine toime pandi. Leitud vähendust kohaldatakse nendele maksetele, mis tehakse rikkumise tuvastamise aastal.

See tähendab, et 2025. aastal kohapealsete ja administratiivsete kontrollide käigus tuvastatud tingimuslikkuse rikkumised, mis pandi toime viimase kolme aasta (2022-2024) jooksul, arvatakse vastava aasta rikkumiste hulka. Tagasiulatavalt arvutatakse nende nõuete rikkumise eest vähendus vastaval aastal määratud toetussummadest, kuid leitud vähendus võetakse maha 2025. aastal määratud toetussummast.

Sotsiaalse tingimuslikkuse puhul on 2025. aastal tegemist esmakordse rakendumisega ning seetõttu seal tagasiulatavaid rikkumisi ei arvestata.

3.5.3. Toetuste vähendamine finantsdistsipliini rakendumise tõttu

Selleks, et ühise põllumajanduspoliitika rahastamiseks kasutatavad summad jääksid aastaste ülemäärade piiridesse, rakendatakse otsetoetustele finantsdistsipliini mehhanismi. Finantsdistsipliiniga säilitatakse põllumajandusreserv, et toetada põllumajandussektorit põllumajanduslikku tootmist või turustamist mõjutavate turumuutuste või kriiside korral. See tähendab, et ühel aastal tehtud finantsdistsipliini (FD) kinnipidamise korral tehakse N+1 aastal toetuse saajale FD kinnipidamisest Euroopa Komisjoni etteantud protsendi alusel tagasimakse. FD kohaldamisest tulenev otsetoetuste vähendamine on toimunud alates 2014. aastast. FD-d kohaldatakse Euroopa Liidu eelarvest rahastatavate otsetoetuste summadele kokku, kui need ületavad toetuse saajal 2000 eurot.

2025. aasta loomatoetuste taotlusele rakenduva finantsdistsipliini vähenduse otsustab Euroopa Komisjon käesoleva aasta jooksul.

3.5.4. Taotluse rahuldamata jätmise või läbivaatamata jätmise põhjused

Toetuse rahuldamata jätmise alused on kajastatud [Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduses](#). Taotlus jäetakse rahuldamata järgmistel juhtudel:

- taotleja ei võimalda läbi viia kohapealset kontrolli;
- taotleja ei vasta aktiivse tootja nõudele. Näiteks ei ole taotleja pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlusel vähemalt 1 hektarit põllumajandusmaad ning taotlejal ei ole toetuse määramise hetkeks vähemalt 1 loomühiku ulatuse loomi;
- tingimuslikkuse nõuete rikkumise tõttu vähendatakse toetussummat kuni 100%;
- sotsiaalse tingimuslikkuse nõuete rikkumise tõttu vähendatakse toetussummat kuni 100%;
- mittenõuetekohaste loomade arv on suurem kui kolm looma ja määratud protsent ületab 50;
- kui taotleja ei ole puuduste kõrvaldamiseks määratud tähtaja jooksul neid kõrvaldanud. Sellisel juhul menetletakse toetust vastavalt esitatud andmetele. Kui kõrvaldamata puudus takistab kõigi vajalike kontrollide läbiviimist, siis jäetakse taotlus kogu toetuse ulatuses läbi vaatamata;
- kui PTK taotlejal ei ole igal päeval 2. märtsist 1. septembrini 2025. aasta seisuga PRIA põllumajandusloomade registris registreeritud vähemalt 1 piimalehma;
- kui ATK taotlejal ei ole igal päeval 2. märtsist 1. septembrini 2025. aasta seisuga PRIA põllumajandusloomade registris registreeritud vähemalt 5 ammlehma või vähemalt 8 kuu vanust lihatõugu lehmullikat;
- kui UTK taotlejal ei ole igal päeval 2. märtsist 1. septembrini 2025. aasta seisuga PRIA põllumajandusloomade registris registreeritud vähemalt 10 emast lammast või emast kitse kokku;

- kui taotlejal on alla ühe hektari põllumajandusmaad ja tootmiskohustusega seotud loomapidamistoetuse miinimumsumma on alla 100 euro. Kehtib PTK, ATK ja UTK meetmete kohta eraldi.
- kui taotleja on tekitanud toetuse saamise tingimused kunstlikult, sh on teadlikult esitatud valeandmeid;
- kui taotleja on äriühing, kes on äriregistri andmetel lõpetanud tegevuse pärast toetustaotluse esitamist.

4. TOETUSE TAOTLEMINE PÕLLUMAJANDUSLIKU MAJAPIDAMISE ÜLEVÕTMISEL

Kui pärast toetuse taotluse esitamist läheb kogu põllumajanduslik majapidamine ühelt omanikult teisele, siis on võimalik toetuse maksmine uuele omanikule. Piimalehma kasvatamise otsetoetuse, ammalehma kasvatamise otsetoetuse ning lamba ja kitse kasvatamise otsetoetuse puhul on ülevõtmisperiood 22. märtsist kuni 1. septembrini. Majapidamise üle võtnud isik peab põllumajandusliku majapidamise ülevõtmisperioodil PRIA e-posti aadressil info@pria.ee esitama kahepoolselt digitaalselt allkirjastatud ülevõtmist tõendavad dokumendid ja taotlema toetuse maksmist. Soovitusliku vormi „Teave põllumajandusliku majapidamise/põllumajandusettevõtte üleandmise-ülevõtmise kohta ja taotlus ülevõtjale toetuse maksmiseks“ leiab [PRIA kodulehe](#) konkreetse toetuse lehelt Abiks taotlejale kategooria Vormid alt. Ülevõtmise puhul antakse kõik üleandja toetuse taotlemisega kaasnevad õigused ja kohustused ülevõtjale.

5. ÜHIKUMÄÄRAD, ÜHIKUMÄÄRADE KEHTESTAMINE, TOETUSE MÄÄRAMINE JA VÄLJAMAKSMINE

Kõigil kolmel loomatoetusel on kehtestatud loomade kohta ühikumäärade vahemikud – minimaalne ühikumäär ja maksimaalne ühikumäär. Lisaks on kehtestatud kavandatud ühikumäär. Täpne ühikumäär arvestatakse lähtudes kõikide taotlejate taotletud ja kindlakstehtud loomade arvust ning iga toetuse eelarvest. Täpsed ühikumäärade kehtestab PRIA.

2025. aastal on ühikumääravahemikud järgmised:

Toetus	2025. aasta kavandatud ühikumäär, EUR/loom	2025. aasta minimaalne ühikumäär, EUR/loom	2025. aasta maksimaalne ühikumäär, EUR/loom
Piimalehma kasvatamise otsetoetus			
- kuni 270 piimalehma	329	247	411
- üle 270 piimalehma	165	124	206
Ammlehma kasvatamise otsetoetus			
- 1-100 ammalehma	123	92	154
- 101-200 ammalehma	57	43	71
- jõudluskontrolli all olevad ammalehmad	136	102	170
Lamba ja kitse kasvatamise otsetoetus	29	22	36

5.1. Ühikumäärade kehtestamine, toetuse määramine või taotluste rahuldamata jätmise

PTK, ATK ja UTK toetuse ühikumäärade kehtestab PRIA 1. detsembriks 2025. aastal.

PRIA peadirektor otsustab PTK, ATK ja UTK toetuse määramise või taotluste rahuldamata jätmise hiljemalt 10. detsembriks 2025. aastal ja toetus makstakse välja 10. detsembrist 2025. aastal kuni 30. juunini 2026. aastal.

Toetuse vähendamise või taotluse rahuldamata jätmise otsusest teavitab PRIA taotlejat 10 tööpäeva jooksul pärast otsuse tegemist kas kirjalikult, saates taotlejale tähtitud postiga otsuse väljavõtte, või e-kirjaga neile, kes on kliendi andmetesse lisanud e-posti aadressi.

Paberil otsuse väljavõtet ei saadeta taotlejale, kellele määratakse toetus ilma summa vähendamisteta. Infot otsuste kohta saab taotleja vaadata oma e-PRIA kontol menüüst „Dokumendid“.

5.1.1. PTK toetuse ühikumäära arvestamise näited

PTK toetust antakse aritmeetilise keskmise alusel ning arvutamisel ümardatakse sajandikeni arvutatud piimalehmade arv täisarvuni. PTK toetust antakse maksimaalselt kuni 270 piimalehma eest. Kuni 270 piimalehma kasvatavale taotlejale määratakse toetus kehtestatud ühikumäära alusel ehk koefitsiendiga 1. Taotlejale, kes kasvatab oma karjas keskmiselt üle 270 piimalehma, määratakse toetus ühikumäära alusel, mis on korrutatud kordajaga 0,5.

Näide: Taotlejal on 281 eesti punast tõugu piimalehma ja 30 eesti punast tõugu lehmullikat. Toetust makstakse ühikumäära alusel, mis on korrutatud kordajaga 0,5 270 eesti punast tõugu piimalehma eest, 11 eesti punast tõugu piimalehmale toetust ei maksta, sest maksimaalselt toetatakse kuni 270 piimalehma. 30 eesti punast tõugu lehmullika eest toetust ei saa, sest lehmullikad ei ole toetusõiguslikud.

Näide: kui taotlejal on kokku 300 piimalehma, siis antakse talle toetust 270 piimalehma eest koefitsiendiga 0,5.

Näide: Kui taotlejal on kokku 200 piimalehma, siis antakse talle toetust 200 piimalehma eest koefitsiendiga 1.

5.1.2. ATK toetuse ühikumäära arvestamise näited

5.1.2.1. Loomad, kes on jõudluskontrollis ja kes on vähemalt 75% lihatõu veresusega

ATK toetust antakse aritmeetilise keskmise alusel ning arvutamisel ümardatakse sajandikeni arvutatud ammlehmade ja vähemalt kaheksa kuu vanuste lehmullikate arv täisarvuni. Toetust antakse kõigi jõudluskontrollis olevate ammlehmade ja/või vähemalt 8 kuu vanuste lehmullikate eest, kes on vähemalt 75% lihatõu veresusega, sõltumata loomade arvust. Seejuures peab taotlejal olema kokku vähemalt 5 ammlehma ja/või vähemalt 8 kuu vanust lehmullikat. Toetust antakse sel juhul alates esimesest loomast. Toetuse ühikumäär on diferentseeritud ning toetust antakse sõltumata loomade arvust koefitsiendiga 1,1.

Näide: kui taotlejal on kokku 200 ammlehma ja/või vähemalt 8 kuu vanust lehmullikat, kes on jõudluskontrollis ajavahemikul 2.03–1.09 ja kes on vähemalt 75% lihatõu veresusega, siis antakse talle toetust kõigi 200 looma eest koefitsiendiga 1,1.

Veresus: Loom, kes on antud toetuse mõttes toetusõiguslik peab olema vähemalt 75% lihatõu veresusega. Arvesse läheb ainult ühe lihatõu veresus, mis on vähemalt 75%, mis tähendab näiteks, et loom on 75% gallovei veresusega. Arvesse ei lähe loomad, kes on näiteks 25% aberdiin-anguse,

25% gallovei ja 25% herefordi veresusega.

5.1.2.2 Loomad, kes ei ole jõudluskontrollis ja kes pole vähemalt 75% lihatõu veresusega

ATK toetust antakse aritmeetilise keskmise alusel ning arvutamisel ümardatakse sajandikeni arvutatud ammlahmade või vähemalt kaheksa kuu vanuste lehmullikate arv täisarvuni.

Loomade puhul, kes ei ole jõudluskontrollis ja kes pole vähemalt 75% lihatõu veresusega, kehtivad järgmised koefitsendid:

- taotlejale, kes peab kuni 100 ammlahma või vähemalt 8 kuu vanust lehmullikat määratakse toetus kehtestatud ühikumäära alusel ehk koefitsendiga 1;
- taotlejale, kes peab kokku kuni 200 ammlahma või vähemalt 8 kuu vanust lehmullikat, määratakse toetus 100 looma kohta koefitsiendiga 1 ning alates 101. loomast kuni 200. loomani koefitsiendiga 0,46.

Näide: taotlejal on 151 gallovei tõugu ammlahma. Toetust makstakse kehtestatud ühikumäära alusel (koefitsient 1) 100 looma kohta ja 51 looma kohta koefitsiendiga 0,46.

Näide: taotlejal on 202 gallovei tõugu ammlahma. Toetust makstakse kehtestatud ühikumäära alusel (koefitsient 1) 100 looma kohta ja 100 looma kohta koefitsiendiga 0,46. 2 ammlahma eest toetust ei maksta, sest maksimaalselt toetatakse 200 ammlahma.

Selgitus: toetust antakse maksimaalselt kuni 200 ammlahma ja/või vähemalt 8 kuu vanuse lehmullika eest, kes ei ole jõudluskontrollis ja kes pole vähemalt 75% lihatõu veresusega. Seejuures peab taotlejal olema kokku vähemalt 5 ammlahma ja/või vähemalt 8 kuu vanust lehmullikat. Toetust antakse sel juhul alates esimesest loomast.

5.1.2.3. Loomad, kes on jõudluskontrollis, kuid ei ole vähemalt 75% lihatõu veresusega

ATK toetust antakse aritmeetilise keskmise alusel ning arvutamisel ümardatakse sajandikeni arvutatud ammlahmade või vähemalt kaheksa kuu vanuste lehmullikate arv täisarvuni. Kui ammlahmade või vähemalt kaheksa kuu vanuste lehmullikate hulgas leidub loomi, kes on jõudluskontrollis, kuid pole vähemalt 75% lihatõu veresusega, antakse toetust sõltuvalt loomade arvust. Kui selliseid loomi on kokku kuni 100, antakse nende loomade eest toetust koefitsiendiga 1. Kui selliseid loomi on 101-200, antakse nende loomade eest toetust koefitsiendiga 0,46.

Näide: kui taotlejal on kokku 50 ammlahma, kes on jõudluskontrollis ajavahemikul 2.03–1.09 ja kes on vähemalt 75% lihatõu veresusega ning 180 ammlahma, kes on jõudluskontrollis, kuid pole vähemalt 75% lihatõu veresusega, antakse talle toetust 50 looma eest koefitsiendiga 1,1. 100 jõudluskontrollis oleva looma eest, kuid kes pole vähemalt 75% lihatõu veresusega, antakse toetust koefitsiendiga 1 ning 80 looma eest, kes on jõudluskontrollis, kuid pole vähemalt 75% lihatõu veresusega, antakse toetust koefitsiendiga 0,46.

Näide: taotlejal on 205 gallovei tõugu ammlahma, kelledest 200 on üle 75% lihatõu veresusega ja 5 alla 75% lihatõu veresusega ning kogu kari on jõudluskontrollis. Toetust makstakse 200 ammlahma eest koefitsiendiga 1,1. 5 alla 75% veresusega ammlahma eest makstakse toetust koefitsiendiga 1.

Näide: taotlejal on 220 gallovei tõugu ammlahma, kelledest 65 on vähemalt 75% lihatõu veresusega ja 155 alla 75% lihatõu veresusega ning kogu kari on jõudluskontrollis. Toetust makstakse 65 ammlahma eest koefitsiendiga 1,1. 155st ammlahmast 100 eest makstakse toetust

koefitsiendiga 1 ja 55 eest koefitsiendiga 0,46.

5.1.3. UTK ühikumäära arvestamise näited

UTK toetust antakse aritmeetilise keskmise alusel ning arvutamisel ümardatakse sajandikeni arvutatud emaste lammaste või emaste kitsede arv täisarvuni. UTK toetuse puhul määratakse toetus kuni 450 emase lamba või emase kitse kasvatavale taotlejale kehtestatud ühikumäära alusel. Seejuures peab taotlejal olema kokku vähemalt 10 emast lammast või emast kitse.

Näide: taotlejal on 451 emast lammast. Toetust makstakse kehtestatud ühikumäära alusel 450 emase lamba eest. 1 emase lamba eest toetust ei maksta, sest maksimaalselt toetatakse 450 emast lammast.

Näide: taotlejal on 240 emast lammast ja 340 emast kitse. Toetust makstakse kehtestatud ühikumäära alusel 450 emase lamba ja emase kitse eest. 130 emase kitse ja emase lamba eest toetust ei maksta, sest maksimaalselt toetatakse 450 emast lammast või emast kitse.

Näide: kui taotlejal on kokku 400 emast kitse, siis antakse talle toetust 400 emase kitse eest kehtestatud ühikumäära alusel.

Näide: kui taotlejal on kokku 10 emast lammast ja emast kitse, siis antakse talle toetust 10 emase lamba ja emase kitse eest kehtestatud ühikumäära alusel.

Näide: kui taotlejal on 8 emast lammast ja 1 emane kits, siis talle toetust ei anta, kuna minimaalne loomade arv (kokku 10) ei ole täidetud.

5.2. Toetuse maksmine

PTK, ATK ja UTK toetus makstakse toetuse saajale välja hiljemalt 30. juuniks 2026. aastal.

NB! Arveldusarve numbri või konto omaniku nime muutumisest palume taotlejal kohe PRIAt teavitada. Toetuse taotleja peab olema ise konto omanik. Vastasel juhul ei ole võimalik toetussummat üle kanda. Taotleja andmete muutmine toimub kõige kiiremini e-PRIA kaudu. Kui ei ole vaja teha andmete lisakontrolle, siis toimub e-PRIA kaudu esitatud kliendiandmete muutmine koheselt.

e-PRIA teenuses „Maksed ja võlgnevused“ on võimalik igal taotlejal vaadata oma kõige täpsemat ja viimast finantssuhete seisu PRIAga. Näha saab kliendile tehtud/tehtavaid makseid ja kõiki võlgnevusi. Maksete leheküljel on vaikumisi toodud kliendi maksed viimase aasta jooksul. Samuti on toodud need maksed, mis tehakse tulevikus (makse kuupäev on kas täidetud tuleviku kuupäevaga või on täitmata). Kui PRIA finantsosakond on edastanud maksed riigikassasse (reeglina 2-7 tööpäeva jooksul alates makseotsuse allkirjastamisest/digitembeldamisest), saab väljamakse kuupäev, millal toetusraha kliendi arvele laekub, kliendile nähtavaks ka e-PRIAs.

Eraisikutele makstavatelt summadelt peetakse kinni üksikisiku tulumaks. Toetust saavatel eraisikutel on võimalus esitada PRIAle ühekordne avaldus selle kohta, et toetuselt tulumaksu kinnipidamisel arvestatakse maksustatavalt summalt eelnevalt maha tulumaksuvaba määr. Info põllumajandustoetuste maksustamise kohta (sh avalduse vorm) on kättesaadav PRIA kodulehe infokeskuse lehelt "[PRIA toetuste maksustamisest](#)".

Tulude deklareerimisega seotud küsimustes palume pöörduda otse Maksu- ja Tolliameti poole

infotelefonil 880 0811 või e-kirja teel aadressil eraklient@emta.ee. Lisainfot toetuste maksustamise kohta leiate [Maksu- ja Tolliameti kodulehelt](#).

5.3. Otsuse vaidlustamine

Kui taotleja ei ole PRIA otsusega nõus, on tal võimalus esitada [haldusmenetluse seaduse](#) nõuetele vastav vaie PRIA peadirektorile, põhjendades omapoolset seisukohta. Vaie tuleb edastada 30 päeva jooksul pärast haldusakti kättesaamist aadressil Tähe 4, Tartu 51010 või e-posti teel aadressil pria@pria.ee. Elektroonilise otsuse kättetoimetamisega nõustumise korral loetakse otsuse kättesaamise hetkeks vastava e-teavituse saatmise kuupäev.

Tulenevalt haldusmenetluse seaduse § 76 lõikes 2 sätestatust märgitakse vaides:

- 1) haldusorgani nimetus, kellele vaie on esitatud;
- 2) vaide esitaja nimi või nimetus, postiaadress ja sidevahendite numbrid;
- 3) vaidlustatava haldusakti või toimingu sisu;
- 4) põhjused, miks vaide esitaja leiab, et haldusakt või toiming rikub tema õigusi;
- 5) vaide esitaja selgelt väljendatud nõue;
- 6) vaide esitaja kinnitus selle kohta, et vaieldavas asjas ei ole jõustunud kohtuotsust ega toimu kohtumenetlust;
- 7) vaidele lisatud dokumentide loetelu.

Vaide põhjal vaadatakse PRIAs otsus uuesti üle ja tehtud otsusest teavitatakse taotlejat kirjalikult.

5.4. Toetussummade tagasinõudmine

Kui pärast toetuse väljamaksmist selgub, et taotleja on esitanud valeandmeid või eelmiste aastate toetus on välja makstud alusetult, peab taotleja kõnealuse summa tagasi maksuma. Toetusraha jäetakse tagasi nõudmata, kui toetuse saajalt individuaalse maksega seotud tagasinõutav summa toetuse kohta ei ületa 100 eurot.

Alusetult väljamakstud toetussummade tagasinõudmiseks on kuni 10-aastane tähtaeg. Tagasimaksekohustust ei kohaldata, kui ajavahemik toetuse maksmise kuupäevast kuni kuupäevani, mil PRIA toetuse saajat esimest korda teavitab, et makse oli alusetu, on pikem kui kümme aastat.

6. ÕIGUSAKTID

Loomapõhiseid otsetoetusi reguleerivad käesolevas loetelus viidatud õigusaktid. Kõigi õigusaktide puhul palume arvestada, et lisaks määruse nimetuses olevale esialgsele kuupäevale võib olla hilisemaid muudatusi. Õigusakte elektrooniliselt lugedes palume valida hetkel kehtiv versioon.

- [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) nr 1760/2000](#), 17. juuli 2000, veiste identifitseerimise ja registreerimise süsteemi loomise, veiseliha ja veiselihatoodete märgistamise ning nõukogu määruse (EÜ) nr 820/97 kehtetuks tunnistamise kohta.
- [Komisjoni rakendusmäärus \(EL\) 2021/520](#), 24. märts 2021, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/429 rakenduseeskirjad seoses teatavate peetavate maismaaloomade jälgitavusega;
- [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus \(EL\) 2021/2115](#), 2. detsember 2021, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise

põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013.

- [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus \(EL\) 2021/2116](#), 2. detsember 2021, mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1306/2013.
- [Komisjoni delegeeritud määrus 2022/1172](#), 4. mai 2022, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2116 ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi osas ühises põllumajanduspoliitikas ning tingimuslikkusega seotud halduskaristuste kohaldamise ja arvutamise osas.
- [Komisjoni delegeeritud määrus 2022/126](#), 7. detsember 2021, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2115 täiendavate nõuetega teatavatele sekkumisviisidele, mille liikmesriigid määravad kindlaks kõnealuse määruse kohastes ajavahemikuks 2023–2027 ette nähtud ÜPP strateegiakavades, ning eeskirjadega, milles käsitletakse maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise (HPK) 1. standardi kohast suhtarvu.
- [Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadus \(ELÜPS\)](#).
- Põllumajandusministri 25.11.2021. a määrus nr 74 „[Põllumajanduslooma märgistamise ja registreerimise ning veisepassi väljastamise kord, põllumajanduslooma tapmisest ja hukkamisest ning kõrvaldamisest teavitamise kord ning identifitseerimisvahendi eemaldamise ja asendamise nõuded](#)“.
- Maaeluministri 21.12.2022. a määrus nr 73 „[Piimalehma, ammalehma ning lamba ja kitse kasvatamise otsetoetus](#)“.
- Maaeluministri 20.12.2022. a määrus nr 67 „[Põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi toetusõigusliku pindala määramise ja põllumassiivi kasutamise kohta andmete esitamise tingimused ja kord](#)“.
- Maaeluministri 21.12.2022. a määrus nr 68 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded, kohustuslikud majandamisnõuded ning töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõuded ja tööandja kohustused](#)“.
- Maaeluministri 21.12.2022. a määrus nr 71 „[Otsetoetuste saamise üldised nõuded, põhisissetuleku toetus, ümberjaotav toetus ja noore põllumajandustootja toetus](#)“.
- [Regionaal- ja põllumajandusministri 17.01.2025. a määrus nr 4 „Perioodi 2023–2027 pindala- ja loomatoetuste kaitsemeetmete kohaldamise ning rikkumiste arvestamise täpsemad tingimused ja kord](#)“.
- Muud toetuste menetlemisel aluseks olevad dokumendid.

Eesti õigusaktidega saab tutvuda Riigi Teataja kodulehel www.riigiteataja.ee (seaduste tekstid on avaldatud RT põhiseerias, määrused RT Lisa seerias).

Euroopa Liidu õigusaktidega saab tutvuda EUR-Lex kodulehel <http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=et>.

Muude toetuse menetlemisel aluseks olevate dokumentidega saab tutvuda PRIA kodulehel www.pria.ee.